

Muzeum Wsi Kieleckiej

Oddział Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie

Museum of Kielce Countryside,

Mausoleum of the Martyrdom of Polish Villages in Michniów

Instytut Pamięci Narodowej

Delegatura w Kielcach

Institute of National Remembrance

Delegation in Kielce

P O Z N A J T E H I S T O R I E
D I S C O V E R T H I S S T O R Y

1918-2018

Patronat Narodowy Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy
w Sztocie Odzyskania Niepodległości

DELEGATURA W KIELCACH

www.muwk.com.pl

Instytucja Kultury
Samorządu Województwa
Świętokrzyskiego

www.martyrologiawspolich.pl

Zadanie dofinansowane ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Okupacja niemiecka na wsi polskiej, 1939–1945, ze zbiorów Muzeum Wsi Kieleckiej.
German occupation of the Polish countryside, 1939–1945, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Martyrologia chłopów polskich w czasie II wojny światowej

W granicach współczesnej Polski wg ustaleń naukowych znajduje się 817 wsi, które dotknęły rozmaite formy represji niemieckich w czasie II wojny światowej. Okupant niemiecki ustanowił system, którego celem była eksploatacja gospodarcza kraju, zdławienie życia narodowego oraz objęcie kontroli każdej sfery aktywności obywateli. Istotą systemu było zarządzanie poprzez stopniowanie terroru. Klasycznym przykładem takiego postępowania była wieś polska. Terror nasilał się m.in. wówczas gdy prowadzono wzmożony sabotaż dostaw kontyngentowych, stawiano opór wobec wyjazdów na roboty przymusowe do Niemiec, czy też kiedy podejmowano inicjatywy pomocowe wobec Żydów. Ostrze represji skierowane było także wobec osób zaangażowanych w walkę zbrojną i działalność polityczną w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego. Jedną z najbardziej brutalnych form represji w społecznościach wiejskich były pacyfikacje wsi (mordy na mieszkańców, rabunek mienia i niszczenie zabudowań). Dotknęły one setek wsi i dziesiątek tysięcy ludzi. Za każdą taką akcją kryje się historia naznaczona cierpieniem; przebieg tragicznych wydarzeń, losy mieszkańców spacyfikowanych wsi i próba odbudowy po pacyfikacji. Rolą Muzeum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie jest dokumentowanie i upamiętnianie tych tragicznych zdarzeń, nie tylko w odniesieniu do okupacji niemieckiej, ale również represji i terroru ze strony Związku Sowieckiego oraz ludobójstwa dokonanego przez Ukraińców. Niniejsza wystawa jest próbą ukazania tych tragicznych historii, stąd pojawiają się w niej treści dotyczące ogólnego obrącażu wojny i okupacji, wątki szczegółowe czy konkrete historie.

Martyrdom of Polish peasants during World War II

According to scientific findings, there are 817 villages within the borders of modern Poland, which were affected by various forms of German repression during World War II. The German occupying forces established a system whose aim was to economically exploit the country, stifle national life and control every sphere of the citizens' activity. The essence of the system was governance through the grading of terror. A classic example of such conduct was the Polish countryside. Terror intensified in reaction to, for example, increased sabotage of quota supplies, resistance to forced labor transports to Germany, and aid initiatives for Jews. Repression also targeted people involved in armed struggle and political activity in the structures of the Polish Underground State. One of the most brutal forms of repression in rural communities were the pacifications of villages (massacres of inhabitants, robberies of property and destruction of buildings). They affected hundreds of villages and tens of thousands of people. Behind every such operation, there is a story marked by suffering: the course of tragic events, the fate of the inhabitants of pacified villages, and the attempts to rebuild them after the pacifications. The role of the Mausoleum of the Martyrdom of Polish Villages in Michniów is to document and commemorate these tragic events, not only with regard to the German occupation, but also the repression and terror of the Soviet Union as well as the genocide perpetrated by the Ukrainians. This exhibition is an attempt to show these tragic stories, therefore, it includes the general picture of the war and occupation as well as specific themes and stories.

DELEGACJA W KIELCACH

www.muk.com.pl

Inwestycja Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego

www.muzyk-michniow.com.pl

Straty polskiej armii w czasie polskiej wojny obronnej, Widawka k. Łodzi, 1939 r., ze zbiorów MWK.
Losses of the Polish army during the Polish Defensive War, Widawka near Łódź, 1939, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Zniszczony Jarosław na Podkarpaciu, 18 IX 1939 r., ze zbiorów MWK.
Destroyed Jarosław in the Sub-Carpathian region, 18 September 1939, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Zaświadczenie dla polskich wysiedleńców z Wielkopolski, 1941 r., ze zbiorów MWK.
A certificate for Poles displaced from Greater Poland, 1941, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Zołnierze Wehrmachtu wkraczają w granice II Rzeczypospolitej, 1939 r., ze zbiorów MWK.
Wehrmacht soldiers entering the territory of the Second Polish Republic, 1939, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Polska Wojna Obronna 1939 r. i początek okupacji

Niemieckie akcje represyjne jesienią 1939 r. miały głównie związek z prowadzonymi działałami wojennymi. W trakcie walk żołnierze Wehrmachtu dopuścili się licznych podpalen zabudowań i egzekucji obywateli polskich (np. wsie Zimnowoda i Parzymiechy w powiecie częstochowskim, Kamięnek w pow. radomszczańskim). Tylko część ekspedycji dotyczyła działań strategicznych i akcji poszukiwania broni. W znacznej mierze były to akty nieorganizowane i spontaniczne, a przede wszystkim samowolne. Wraz z zakończeniem działań wojennych obszar II Rzeczypospolitej został podzielony pomiędzy III Rzeszę i Związek Sowiecki. Niemcy podległe sobie terytoryi podzieliли na dwie części. Ziemię wcielone do Niemiec miały mieć rdzennie niemiecki charakter, a część ludności polskiej została w brutalny sposób poddana wysiedleniom. W pozostawionych przez nich domach umieszczano osoby narodowości niemieckiej przybyłe z obszarów basenu Morza Bałtyckiego, ZSRS a nawet nad Morze Czarne. Niemcy zabronili posługiwania się językiem polskim i zlikwidowali polskie szkolnictwo. Z pozostałych terenów Niemcy utworzyli Generalne Gubernatorstwo. Wprowadził system represji zmierzający do eksploatacji ekonomicznej kraju oraz kontroli każdego aspektu życia obywateli. Na terenach opanowanych przez władze sowieckie zorganizowano masowe deportacje Polaków w głąb ZSRS.

Polish Defensive War of 1939, and the beginning of the occupation

In the autumn of 1939, German repressive operations were mainly related to war activities. During the fights, Wehrmacht soldiers would often set fire to buildings and execute Polish citizens (e.g. the villages of Zimnowoda and Parzymiechy in Częstochowa County, Kamięnek in Radomsko County). Only some of the expeditions concerned strategic activities and searches for weapons. These were largely unorganized, spontaneous and, above all, arbitrary acts, which could even be called war banditry. After war activities ended, the area of the Second Polish Republic was divided between the Third Reich and the Soviet Union. Germans divided the area under their control into two parts. The lands incorporated into Germany were to have an indigenous German character, and part of the Polish population was brutally displaced. In the houses they left behind, people of German nationality were placed, who came from the Baltic Sea region, the USSR, and even the Black Sea region. Germans banned the use of the Polish language and abolished the Polish education system. In the remaining areas, Germans established the General Government. They introduced a system of repression aimed at economic exploitation of the country and control of every aspect of the citizens' lives. In the areas controlled by the Soviet authorities, mass deportations of Poles deep into the USSR were organized.

DELEGATURA W KIELCACH

www.muk.kielce.pl

Instytucja Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego

www.sztetycznytargowisko.pl

Wydzielony Oddział Wojska Polskiego mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, 1939–1940, ze zbiorów APK.
The Separated Unit of the Polish Army commanded by Maj. Henryk Dobrzański ‘Hubał’, 1939–1940, from the collection of the State Archive in Kielce.

Komunikat porucznika „Sepa” z WOWP
o śmierci mjr.
„Hubala”, 1940 r.,
ze zbiorów MWK.
Announcement by Lieutenant Sepy from the Separated Unit of the Polish Army, about the death of Maj. ‘Hubał’, 1940, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Afisz do ludności powiatu koneckiego dotyczący zakazu wsparcia dla mjr. H. Dobrzańskiego „Hubala” i jego żołnierzy. 1939–1940, ze zbiorów Archiwum Państwowego w Kielcach.
A notice addressed to the people of Końskie County about the ban on support for Maj. H. Dobrzański ‘Hubał’ and his soldiers, 1939–1940, from the collection of the State Archive in Kielce.

„Pacyfikacje hubalowskie”

„Hubal pacifications”

Na początku października 1939 r. na terenie Górz Świętokrzyskich schronił się Wydzielony Oddział Wojska Polskiego pod dowództwem mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala”. Na Kielecczyźnie żołnierze mieli stacjonować przez okres zimy, do czasu ofensywy alianckiej na Zachodzie spodziewanej na wiosnę 1940 r. Zarówne oddział jak i jego dowódca szybko stali się symbolem niezłomności żołnierza polskiego i cieszyły się pełnym wsparciem (aprowizacja, kwaterunek) społeczności wiejskiej na Kielecczyźnie. Niemcy podjęli dwukierunkowe działania zmierzające do likwidacji poważnego oporu zbrojnego, którego uosobieniem był Wydzielony Oddział Wojska Polskiego mjr. H. Dobrzańskiego „Hubala”. Jednocześnie uderzyli w sam oddział organizując oblawy oraz przystąpili do pacyfikacji wsi, które go wspierały. W wyniku tzw. „pacyfikacji hubalowskich” ucierpiło 31 wsi (łącznie zostało całkowicie spalonych 620 zagrod), z których śmierć poniosło 712 mieszkańców. Największe straty zanotowano w Skłobach (265 ofiar), Szalasie (Stary i Komorniki, 92 zamordowanych), Królewcu (80), Stefankowie (70), Galkach (52) oraz Huciskach (43).

In early October 1939, the ‘Separated Unit of the Polish Army’, under the command of Major Henryk Dobrzański aka ‘Hubal’, took shelter in the Holy Cross Mountains. The soldiers were to be stationed in the Kielce region for the winter, until the Allied offensive in the West, expected in the spring of 1940. Both the unit and its commander quickly became the symbol of the indomitability of Polish soldiers, and received full support (food supplies, accommodation) from the rural community in the Kielce region. Germans undertook bidirectional actions aimed at the elimination of the post-September armed resistance, embodied by the Separated Unit of the Polish Army of Maj. H. Dobrzański ‘Hubal’. They simultaneously hit the unit itself by organizing sweep operations, and started pacifying the villages that supported it. As a result of the so-called ‘Hubal pacifications’, 31 villages suffered (a total of 620 homesteads were burned down completely), with 712 inhabitants killed. The greatest losses were reported in Skłoby (265 casualties), Szalas (Stary Szalas and Komorniki, 92 murdered), Królewiec (80), Stefanków (70), Gałki (52) and Huciska (43).

DELEGACJA W KIELCACH

www.muk.wpl

Instytucja Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego
www.kultura.swo.wlk.pl

www.michelin.com/pl/poland/kielce

Karta kontyngentowa, 1941–1942, ze zbiorów MWK.
A quota card, 1941–1942, from the collection of the Museum of Kielce
Countryside.

System kartkowy w czasie okupacji niemieckiej, 1939–1945,
ze zbiorów MWK.

Niemiecka „aprowizacja” na polskich wsiach, 1939 r., ze zbiorów MWK.
Germans ‘provisioning’ in Polish villages, 1939, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

System kontyngentowy, konfiskata gospodarstw i rabunek mienia

Wsystemie niemieckiej polityki gospodarczej ziemie polskie traktowane były jako miejsce ekonomicznego wyzysku. Gospodarstwa rolne objęto systemem eksplotacji, który polegał na interwencji w strukturę własności rolnej (planowa i doradzana konfiskata gospodarstw), narzuceniu przynusowych dostaw kontyngentowych, wzrostie obciążenia podatkowych, a pod koniec wojny masowym rabunku mienia. Na rolników niezdolnych lub spóźniających się z realizacją wyznaczonego kontyngentu rolnego nakładane były kary. Należały do nich m.in.: chłosty i побicia, aresztowania i osadzenie w obozach pracy, wywoźki do obozów koncentracyjnych, a nawet ekspedycje karne na wsie, w trakcie których mordowano ich mieszkańców. Przejawem niemieckiej polityki eksplatacyjnej polskiej wsi była również grabież mienia. Systematyczny rabunek prywatnej własności prowadzono głównie w trakcie ekspedycji karnych i pacyfikacji oraz podczas ewakuacji niemieckiej w drugiej połowie 1944 r. Założenia eksplotacji ekonomicznej wsi prowadzone przez władze sowieckie, na podległych sobie terenach polegały na przejmowaniu gospodarstw rolnych i tworzeniu kolchozów. Na rolników, którzy pozostały w swych gospodarstwach nakładano dostawy obowiązkowe.

The quota system, farmsteads confiscation and property robbery

In the system of German economic policy, Polish lands were treated as a place for economic exploitation. Farmsteads were coved by the exploitation system, which involved interference in the structure of agricultural property (both planned and *ad hoc* confiscation of farms), imposition of compulsory quota supplies, increased tax burdens and, toward the end of the war, mass robbery of property. Penalties were imposed on farmers who were unable or late to supply the set agricultural quota. These included, among others: lashings and beatings, arrests and imprisonment in labor camps, transportsations to concentration camps, and even punitive expeditions to villages during which their inhabitants were murdered.

The German exploitation policy for the Polish countryside was also reflected in the plundering of property. Systematic robbery of private property was carried out mainly during punitive expeditions and pacifications, as well as during the German evacuation in the second half of 1944.

The assumptions of economic exploitation of the countryside conducted by the Soviet authorities, in the areas they controlled, consisted in taking over farmsteads and creating kolkhozes. Compulsory deliveries were imposed on farmers who remained on their farms.

Jeszcze dziś zgłoś się do robót rolnych!

Za daty od dnia 15. lat seki tyścików, takich jak Wy wjeżdżały do Niemiec, aby tam znaleźć pracę, narodził się dach nad głową, oraz zapewnił sobie bezpieczeństwo przyszłości. Narodowo-socjalistyczni Niemcy postąpili także o tyle, aby Was zapewnić pracę.

Zadają od Was jedynie chęci do pracy, pilność i uczciwość.

Oferują Wam natomiast za to stałość pracy, sprawiedliwą wynagrodzenie i obfitie utrzymanie

Zwracamy się więc do waszych polskich konsulów i poszczególnych z wezwaniem:

Zgłaszać się na natychmiast u Waszych wójtów do robót rolnych w Niemczech.

Zapoznajcie się z poniższym przekazem:

1. Roboczy dzień do końca Pospolitej, zarówno mężczyźni jak i kobiety w wieku od 16 do 60 lat mogą brać pracę i zarabiać przy robótach rolnych.

2. Roboczy i robotniczy magazin znajdzie zatrudnienie w wielokrotnych gospodarstwach.

3. Polacy robotnicy zatrudnieni w gospodarstwach chłopskich będą traktowani jako kontraktowi pracownicy i wynagradzani według ustaleń fa-

chu.

4. Chłop staszicki jest traktowany podobnie. Dlatego on sam nie powinien od-

stać dla kandydatów do robót rolnych, ale powinien skierować ich do miejscowej administracji i wyrazić styczny zatrudnienie na wyjazd otrzymując natychmiast za-

dokument i wypędzając do stacji kolejowej, gdzie otrzymie bezpłatne utrzymanie.

5. Wypadek do siebiejnych robót, kresków, malarstwa, bractu lub innych.

6. Polacy robotnicy rodzi mogą wywiązać swego unierzępnionego przeszycia co

6. W każdej miejscowości w Niemczech, znajduje się kościół, gdzie

7. Polacy robotnicy rodzi, przebywający w Niemczech mogą bez żadnych prze-

8. Roboczy rok, w kraju otrzymuje od właściwego zarządu pracy zasiłek pie-

9. I niespotykanej wykorzystywanej do indywidualnego i grupowego rozbudowania.

10. Wysoka emerytura i emerytura pojęcia.

Takie informacje wykazują Państwu w Niemczech. Z pewnością będzie-

szczodrość i wątpiącość, kiedy o tym mówią i mówią jasno.

A więc nie wahaj się! Dlugo i zgoś się natychmiast u Twojego

Natychmiast u Twojego wójta na roboty rolnie do Niemiec!

Województwo Śląskie, Kraków
20. VI. 1939

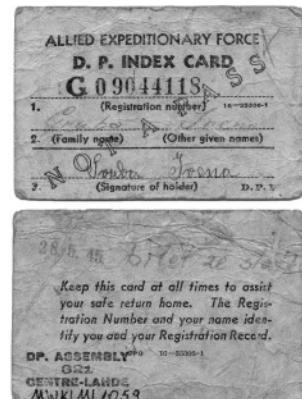
Plakat propagujący dobrowolny wyjazd na roboty do III Rzeszy, ze zbiorów APK.

A poster promoting voluntary trips to the Third Reich for work, from the collection of the State Archive in Kielce.

Pracownice przymusowe na Pomorzu, 1939–1945, ze zbiorów MWK
Forced laborers in Pomerania, 1939–1945, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Michniowianki na robotach przymusowych w III Rzeszy, 1943–1944, ze zbiorów MWK.
Women from Michniów performing forced labor in the Third Reich, 1943–1944, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Dokument tożsamości
Ireny Gruby, pracownicy
przymusowej w III Rzeszy, 1945 r.,
ze zbiorów MWK.
Identity document of Irena Gruby,
a forced laborer in the Third Reich,
1945, from the collection of the
Museum of Kielce Countryside

Eksplotacja polskich wsi. Roboty przymusowe

Exploitation of Polish villages. Forced labor

Niemieckie założenia ekonomicznej eksplotacji okupowanych terenów zakładają wykorzystanie ich obywateli jako taniej siły roboczej. Propaganda nawołująca do dobrowolnego zgłoszenia się do wyjazdu nie przyniosła skutku. Dlatego też wprowadzono nabór z zastosowaniem przymusu fizycznego, rzadziej nacisku ekonomicznego. Za uchylanie się od wyjazdu do pracy do III Rzeszy karano konfiskatą mienia, uwięzieniem lub umieszczeniem w obozie pracy lub koncentracyjnym, a nawet śmiercią. Deportowana ludność wiejska (w tym również dzieci) pracowała niemal we wszystkich sektorach niemieckiej gospodarki (w gospodarstwach rolnych, majątkach ziemskich, przemyśle, budownictwie, rzemiośle i usługach). Za wykonywaną pracę otrzymywali wynagrodzenie o 20–50% niższe niż Niemcy. Szacuje się, iż z terenów II Rzeczypospolitej wywieziono nawet 3 mln osób, przy czym ludność wiejska mogła stanowić 75–80%.

The German assumptions for economic exploitation of the occupied areas included the use of their inhabitants as cheap labor force. The propaganda calling to voluntarily report for trips was unsuccessful. Therefore, recruitment, using physical coercion or – less often – economic pressure, was introduced. For evading work trips to the Third Reich, there were punishments such as property confiscation, imprisonment, placement in a labor/concentration camp, or even death. The deported rural population (including children) worked in almost all sectors of the German economy (farms, land estates, industry, construction, crafts and services). For their work, they were paid 20–50% less than Germans. It is estimated that as many as 3 million people were taken away from the territory of the Second Polish Republic, with the rural population possibly accounting for 75–80%.

DELEGACJA W KIELCACH

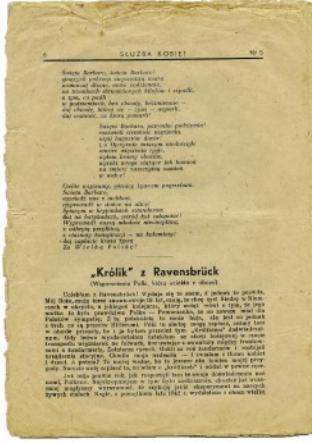
www.muk.com.pl

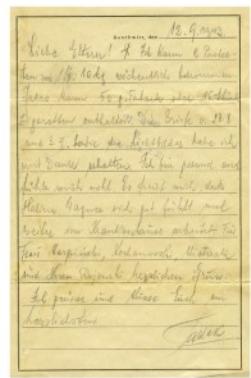
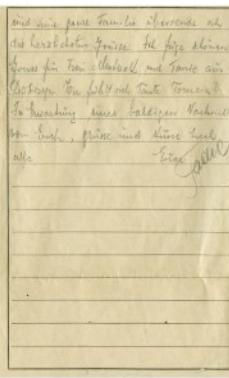
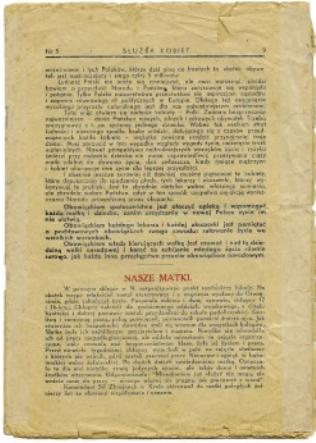
Instytucja Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego
www.kultura.szwiecko.pl

www.muzycznaakcja.szwiecko.pl

[B.a.] „Królik” z Ravensbrück (Wspomnienia Polki, która uciekła z obozu), „Służba kobiet” 1945, nr 5, s. 6–8, ze zbiorów MWK.
Unknown author, The ‘Guinea Pig’ from Ravensbrück (Memories of a Polish woman who escaped from a camp), Służba kobiet [The service of women], 1945, no. 5, pp. 6–8,
from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Listy z KL Auschwitz Tadeusz Szydlik, współpracownika Witolda Pileckiego, 1943 r., ze zbiorów MWK.
Letters from KL Auschwitz by Tadeusz Szydlik, collaborator of Witold Pilecki, 1943, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

System niemieckich obozów

Na okupowanych ziemiach polskich Niemcy stworzyli system obozów zagłady (slużyły przede wszystkim eksterminacji Żydów) i koncentracyjnych. Umieszczały tam m.in. członków inteligencji polskiej (kleru, ziemiańców, działaczy społecznych i kulturalnych), osób związanych z Polskim Państwem Podziemnym. W obozach panowały katastrofalne warunki bytowe. W konsekwencji chorób, głodu, brudu, połączonych z wyczerpującą pracą oraz brakiem podstawowej opieki medycznej panowała w nich ponadprzeciętna śmiertelność. Funkcjonowały także obozy pracy, przejściowe, karne oraz tzw. Polska Służba Budowlana (*Polnische Baudienst*), które stanowiły ognia w łańcuchu przymusowej pracy, do której zmuszani byli Polacy na rzecz III Rzeszy. Wysyłano do nich osoby z łapanek i aresztów. Wywózka do obozu groziła również za niewywiązywanie się z kontyngentów. Warunki w takich obozach czasami niewiele różniły się z tymi panującymi w obozach koncentracyjnych.

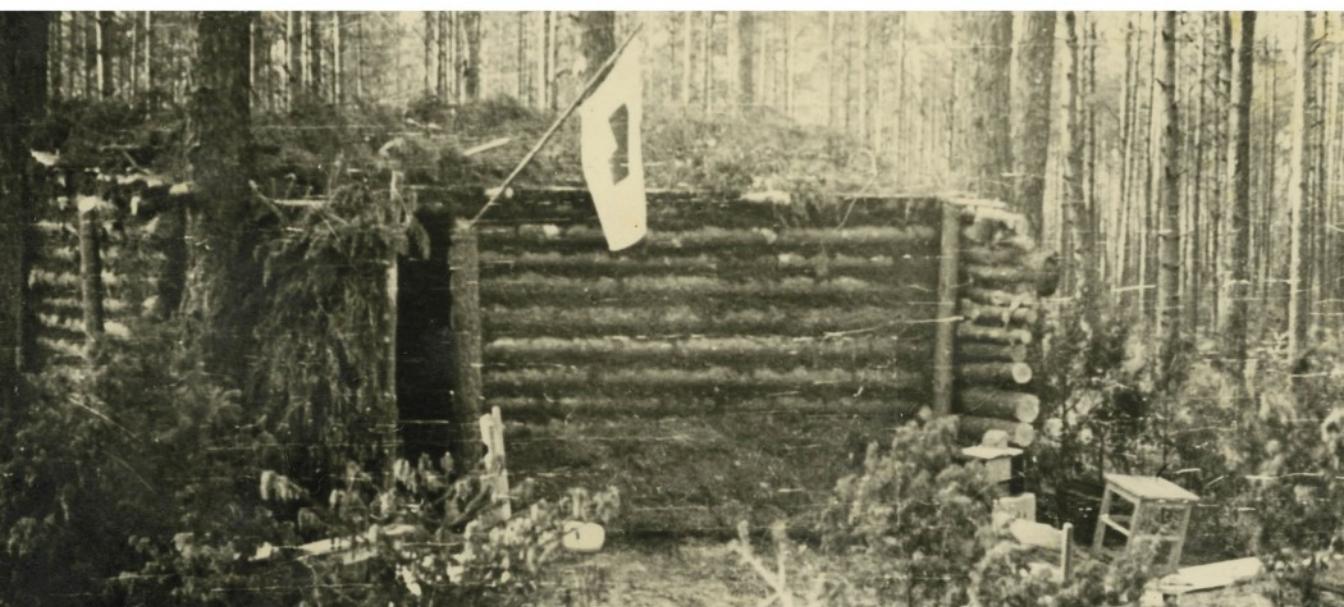
The system of German camps

Germans created a system of extermination camps (serving mainly the purpose of physical elimination of Jews) and concentration camps on occupied Polish lands. Those placed there included, among others, members of the Polish intelligentsia (clergy, landowners, social and cultural activists) as well as people connected with the Polish Underground State. The camps had extremely poor living conditions. As a result of diseases, hunger, filth, combined with exhausting work and lack of basic medical care, they had above-average mortality. There were also labor camps, transit camps, penal camps and the so-called Polish Service of Construction (*Polnische Baudienst*), which constituted links in the chain of forced labor that Poles were forced to perform for the Third Reich. People from round-ups and arrests were sent there. Transportation to a camp was also a threat for those failing to fulfill the quotas. The conditions in such camps sometimes did not differ much from those in concentration camps.

Zniszczony pociąg w okolicach Białegostku, 1939–1945, ze zbiorów MWK
A destroyed train in the area of Białystok, 1939–1945, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Bunkier leśny, 1939–1945, ze zbiorów MWK
A forest bunker, 1939–1945, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Wieś Walcząca. Polskie Państwo Podziemne

Polskie Państwo Podziemne było prawnym i instytucjonalnym kontynuatorem II Rzeczypospolitej, podporządkowanym konstytucyjnym i legalnym władzom RP, które po przegranej wojnie obronnej w 1939 r. przebywały na uchodźstwie. Posiadało również swoich obywateł – mieszkańców Polski pod okupacją niemiecką i sowiecką, którzy świadomie utożsamiali się z instytucjami Polskiego Państwa Podziemnego w postaci struktur Delegatury Rządu na Kraj, wymiaru sprawiedliwości oraz Sił Zbrojnych w Kraju. Istnienie tak rozbudowanego zakonspirowanego organu państwowego stanowiło fenomen w okupowanej Europie. Gdyby przyjąć proporcjonalną strukturę społeczną Podziemia, to chłopi stanowili w nim około 70%. Natomiast szacuje się, iż w funkcjonowanie Polskiego Państwa Podziemnego zaangażowane było ok. 1 mln osób (bez tajnej oświaty wszystkich szczebli).

The Fighting Countryside. The Polish Underground State

The Polish Underground State was the legal and institutional continuator of the Second Polish Republic, subordinate to the constitutional and legal authorities of the Republic of Poland, which, after the defeat in the Polish Defensive War of 1939, were in exile. Its citizens were the inhabitants of Poland under German and Soviet occupation, who consciously identified themselves with the institutions of the Polish Underground State, i.e., the structures of the Government Delegation for Poland, the judiciary, and the Home Army. The existence of such a well-developed secret state organism was a phenomenon in occupied Europe. In terms of proportions of the social structure of the Underground, peasants constituted about 70%. Also, it is estimated that about 1 million people were involved in the functioning of the Polish Underground State (excluding the secret education at all levels).

DELEGATURA W KIELCACH

www.mwk.com.pl

Inicjatywa Kultury Samorządu Województwa
Świętokrzyskiego

www.miasto.kiec.pl/muzeum.blekitne.pl

Oddział partyzancki AK „Spalen”, Obwód Jedrzejów, 1944 r., ze zbiorów APK.
The 'Spalen' Home Army partisan unit, Jedrzejów District, 1944, from the collection of the State Archive in Kielce.

Drużyna partyzancka AK z Chęcin. Dowódca Jan Sieradzan „Zbik”, sierpień 1944 r., ze zbiorów APK.

A Home Army partisan team from Chęciny. Commander Jan Sieradzan aka 'Zbik', August 1944, from the collection of the State Archive in Kielce.

Oddział partyzancki AK „Spalen”, Obwód Jedrzejów, 1944 r., ze zbiorów APK.

The 'Spalen' Home Army partisan unit, Jedrzejów District, 1944, from the collection of the State Archive in Kielce.

Oddział AK „Wybranieckich” Marian Sołtyśka „Barabasz”, 1944 r., ze zbiorów APK.

The 'Wybranieccy' Home Army Unit of Marian Sołtyśka 'Barabasz', 1944, from the collection of the State Archive in Kielce.

Armia Krajowa

Armia Krajowa była najliczniejszą formacją zbrojną Polskiego Państwa Podziemnego. Pod koniec wojny w AK zaprzysiężonych było 360 tys. żołnierzy. Około 45% osób zaangażowanych w funkcjonowanie AK wywodziło się z warstwy chłopskiej. Głównym celem AK było przygotowanie antyniemieckiego powstania powszechnego oraz prowadzenie bieżącej walki z okupantem za pomocą m.in. działalności propagandowej, dywersji, zamachów oraz walki partyzanckiej. Armia Krajowa cieszyła się znacznym wsparciem ludności wiejskiej, która dostarczała oddziałom partyzanckim żywność, „mleiny” na okres zimy, informacje o ruchach niemieckich wojsk oraz kwaterunek dla „spalonej” członków konspiracji.

Home Army

The Home Army was the largest armed formation of the Polish Underground State. Toward the end of the war, a total of 360 thousand soldiers were sworn into the Home Army. About 45% of the people involved in the functioning of the Home Army came from a peasant background. The primary aim of the Home Army was to prepare a general anti-German uprising and to fight, on an ongoing basis, against the occupying forces, among others by means of propaganda, sabotage, assassinations and partisan struggle. The Home Army enjoyed considerable support from the rural population, which provided partisan units with food, hideouts for wintertime, information about the moves of German troops as well as accommodation for exposed members of the underground.

DELEGATURA W KIELCACH

www.muk.wat.gov.pl

Instytucja Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego

www.muzeumwioski-michalowice.pl

Znaczek Batalionów Chłopskich, ze zbiorów Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego. The emblem of Bataliony Chłopskie, from the collection of the Museum of the Polish Peasant Movement.

Ćwiczenia w walce na bagнетy żołnierzy Batalionów Chłopskich, 1940–1945, ze zbiorów MHPRL.
Bayonet combat exercises of soldiers from Bataliony Chłopskie, 1940–1945,
from the collection of the Museum of the Polish Peasant Movement.

Partyzanci Batalionów Chłopskich:
w środku Jan Soffa „Ośka” obok
z prawej Władysław Goląbek „Boryna”,
1944 r., ze zbiorów MHPRL.
Partisans from Bataliony Chłopskie:
in the middle, Jan Soffa aka 'Ośka'
Next to him, on the right, Władysław
Goląbek aka 'Boryna', 1944,
from the collection of the Museum
of the Polish Peasant Movement

KOMENDA IV OKRĘGU B.CH.

N.p. 9 lutego 1945 r.

Zawiadomienie.

Miniejszym stwierdzamy, że ppłk. Lis-Michałski Edward niestradzony bojowy
strzelec-partysta w walce podziemnej Ruchu Ludowego był awansowany rok-
sem Komendy IV Okręgu B.CH. z dniem 2-I-1941 r. na porucznika, 2-X-1943 :
na kapitana, 10-VI-1943 r. na majora.
u/w pełnił funkcję Komendanta Podokręgu IVb i Grupy Dywizyjnych B.CH.

Szef Okręgu IV B.CH.

Komendant IV Okręgu B.CH.

mjr. Łopaczynski Stanisław
/Zuber/

Jawor-Pasiek Jan.

Związek Młodzieży Wiejskiej R.P. "WICI"

Lublin, dnia 9 lutego 1945 r.

Zarząd Główny

Autentyczność podpisów: Ob. Komendanta IV Okręgu B.CH.
Jawor-Pasieka Jana i Ob. Szefa Sztabu Okręgu IV B.CH.
mjr. ZUBR-Lepczyńskiego Stanisława stwierdzamy.

Sekretarz:
Stasiak L.

Kierownik ZMWKP.
Gano Piotr.

komenda IV Okręgu B.CH.
N.p. dnia 1 stycznia 1945 r.
B.CH.

Zawiadomienie

Miniejszym stwierdzamy, że mjr. Lis-Michałski Edward, niestradzony
bojowy strzelec-partysta w walce podziemnej Ruchu Ludowego został rek-
walcjiowany krysztem "Firnti Hitlera", klasy IV "Plata" za o-
dejmowanie czynu bojowego w okresie walk dyw-
izyjno-partystycznych w lasach i na wąwo-
lu ludzieskim osiedzi woj. Lubelskiego w esacie "lektur
obyczajki wiejskiej".

Ob. Komendanta IV Okręgu B.CH.
Mjr. Stanisław Zuber

Ryszard Wójcicki Stronnictwo Lubelskie Lublin dnia 1.1.1945 r.

Autentyczność podpisów: Ob. Komendanta IV Okręgu
B.CH. Jawor-Pasieka Jana i ob. Szefa Sztabu Okręgu
IV B.CH. mjr. ZUBR-Lepczyńskiego Stanisławem Stasiakiem.

Zawiadomienia dla ppłk. Edwarda Michałskiego 'Lisa' wydane przez Komendę BCh, 1945 r., ze zbiorów MWK.
Certificates for Lt. Col. Edward Michałski aka 'Lis', issued by the Bataliony Chłopskie Headquarters, 1945,
from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Odezwa „Do żołnierzy Batalionów Chłopskich”,
podpisana przez ppłk. Edwarda Michałskiego
„Lisa”, ze zbiorów MWK.

An appeal "To the soldiers of Bataliony Chłopskie",
signed by Lt. Col. Edward Michałski aka 'Lis',
from the collection of the Museum of Kielce
Countryside.

Bataliony Chłopskie

Drużyna pod względem liczebności organizacją zbrojną Polskie-
go Państwa Podziemnego były Bataliony Chłopskie, powstałe
w połowie 1940 r. Głównym kierunkiem walki prowadzonej
przez BCh było przeciwdziałanie eksterminacji biologicznej i eksplu-
atacji gospodarczej wsi. Pod względem liczebności 90% żołnierzy
w Batalionach Chłopskich pochodziło z warstwy chłopskiej.

The Fighting Countryside. Bataliony Chłopskie

The second largest armed organization of the Polish Underground
and State was Bataliony Chłopskie [Peasant Battalions], estab-
lished in mid-1940. The main direction of the fight conducted
by Bataliony Chłopskie was to counteract biological extermination and
economic exploitation of the countryside. In terms of composition,
90% of Bataliony Chłopskie soldiers came from a peasant background.

DELEGACJA W KIELCACH

www.mpk.umiepli.com.pl

Inwestycja Kultury Samorządu Województwa
Świętokrzyskiego

www.mpk.umiepli.com.pl

Drugą od lewej Aleksander Zyciński „Wilczur”, żołnierz Narodowych Sił Zbrojnych, członek WIN, 1947 r., ze zbiorów MWK.

Second from the left, Aleksander Zyciński aka 'Wilczur', soldier of the National Armed Forces, member of Freedom and Independence, 1947, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Dokumenty dotyczące funkcjonowania Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”, ze zbiorów MWK.
Documents concerning the functioning of the ‘Pomeranian Griffin’ secret military organization, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Inne formacje zbrojne na wsi polskiej

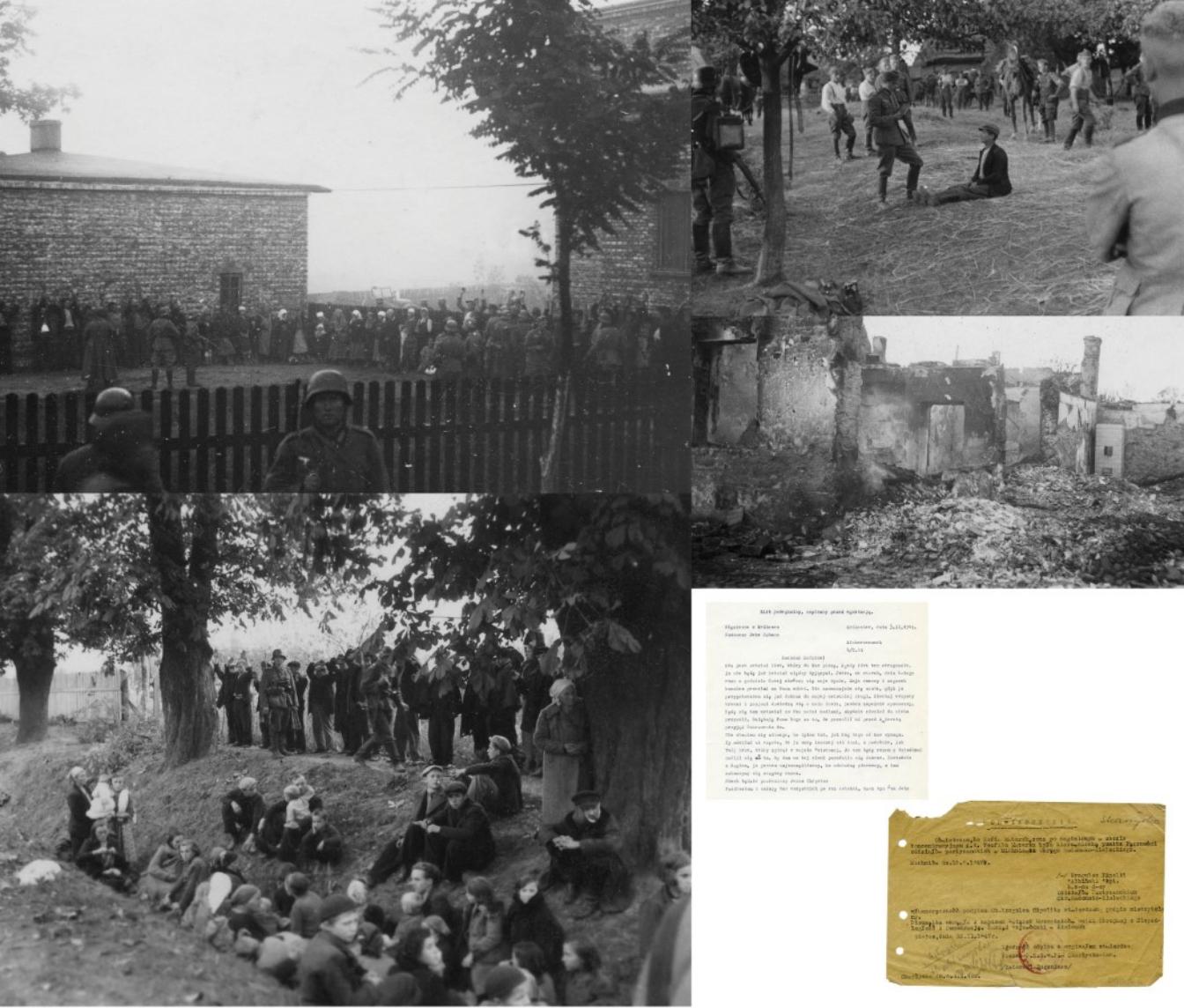
I stniały również inne organizacje zbrojne, które z różnych względów nie przystąpiły do Armii Krajowej w trakcie akcji scaleniowej. Należały do nich m.in. Narodowe Siły Zbrojne oraz Tajna Organizacja Wojskowa „Gryf Pomorski”. W znacznym stopniu ludność polskich wsi wspomagała i te grupy niepodległościowe. Tym bardziej, iż na szczeblach lokalnych często w ramach pojedynczych akcji dochodziło do współdziałania z AK i BCh.

Marginalne znaczenie dla zbrojnego czynu chłopskiego posiadała Gwardia Ludowa – Armia Ludowa. Popierali ich niekiedy wsie, które przed wojną były zamieszkane przez członków i sympatyków partii komunistycznej lub poprzez złą sytuację ekonomiczno-bytową były podatne na idee komunistyczne.

Other armed formations of the Polish countryside

There were also other armed organizations which, for various reasons, did not join the Home Army during the unifying campaign. These were, among others, the National Armed Forces and the 'Pomeranian Griffin' secret military organization. To a large extent, the Polish rural population supported these independence groups too. All the more so since, locally, often within single operations, they cooperated with the Home Army and Bataliony Chłopskie. Marginal importance to the armed peasant actions is attributed to Gwardia Ludowa - Armia Ludowa [*People's Guard - People's Army*]. These were sometimes supported by villages which, before the war, had been inhabited by members and supporters of the communist party or which had been susceptible to communist ideas due to poor economic and living conditions.

Represe, jakim poddawani byli mieszkańcy polskich wsi: aresztowania, przesłuchania, wyroki więzienia, kary śmierci i egzekucje, wywoźki na roboty przymusowe i do obozów koncentracyjnych, pacylfikacje, ze zbiorów MWK.
Repression that inhabitants of Polish villages were subjected to: arrests, interrogations, prison sentences, death sentences and executions, transports to forced labor and concentration camps, pacifications, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Niemieckie represje na wsi za patriotyczną postawę jej mieszkańców

Polskie wsie i miasteczka stały się zapleczem funkcjonowania formacji niepodległościowych. Partyzanci, którzy często sami wywodzili się z terenów wiejskich, znajdowali na wsi kwatery, informacje o ruchach wroga i schronienie dla „spalonej” członków konspiracji. Za swoją patriotyczną postawę polska wieś zapłaciła wysoką cenę. Niemieckie akcje represyjno-odwetowe (aresztowania, egzekucje, wywoźki do obozów koncentracyjnych i na roboty przymusowe, brutalne pacylfikacje połączone z mordowaniem mieszkańców) miały uniemożliwić wsparcie wsi dla konspiracji. Niewinne ofiary Skalki Polskiej (gm. Łopuszno) czy Michniowa (gm. Suchedniów) stały się ich tragicznym symbolem.

German repression of the countryside for the patriotic attitude of its inhabitants

Polish villages and towns became the base for the functioning of independence formations. To partisans, who often came from rural areas themselves, the countryside provided accommodation, information about enemy moves, and shelter for exposed members of the underground. The Polish countryside paid a high price for its patriotic attitude. German repressive and retaliatory operations (arrests, executions, transports to concentration camps and forced labor, brutal pacifications combined with murdering of inhabitants) were supposed to prevent the countryside from supporting the underground movement. The innocent victims from Skalka Polska (Łopuszno Commune) and Michniów (Suchedniów Commune) have become their tragic symbol.

DELEGACJA W KIELCACH

www.muk.wlk.pl

Inicjatywa Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego
www.inicjatywakultury.szw.kpk.pl

www.michniow.com.pl

XI. Przepisy dla żydów.

246. Rozporządzenie o oznaczeniu żydów i żydówek w Generalnym Gubernatorstwie.
Z dnia 23 listopada 1939 r.¹⁾

Na podstawie § 5 ustawy Dekretu Führera i Kanceliera Rzeszy Niemieckiej o Administracji okupowanych polskich obszarów z dnia 12 października 1939 r. (Dz. U. Rzeszy Niem. I str. 2077) rozporządza:

§ 1. Wszyscy żydzi i żydówki, przebywający w Generalnym Gubernatorstwie a mające ukończone 10 lat życia, obowiązani są posiąć, zaczynając od 1 grudnia 1939 r., na prawny rekawie ubioru i wierzchniego ubioru biały pasek o szerokości co najmniej 10 cm, zaopatrzony w gwiazdę syjonistyczną.

§ 2. Opatki te wrani żydów i żydówek sprawić sobie sami i zapatrzyć odpowiednim znakiem.

§ 3. (1) Wlioni wykroczenia podlegają karze więzienia i grzygung w nieograniczonej wysokości lub jednej z tych kar²⁾.

(2) Dla zawirowkowania właściwe są: Sądy Specjalne³⁾.

§ 4. Potrzebne przepisy wykonawcze wyda Kierownik Wydziału Spraw Wewnętrznych przy Urzędzie Generalnego Gubernatora.

Krakau (Kraków), dnia 23 listopada 1939 r.
Generalny Gubernator dla okupowanych polskich obszarów
Frank

Rozporządzenie o oznaczeniu Żydów i żydówek w Generalnym Gubernatorstwie z dnia 28 lutego 1940 r., „Dziennik Rozporządzeń Generalnego Gubernatora dla okupowanych polskich obszarów”, 1940, nr 15, s. 79, ze zbiorów MWK.
Ordinance on the designation of Jews and Jewesses in the General Government of 28 February 1940,
Journal of Ordinances of Governor-General for the occupied Polish areas, 1940, no. 15, p. 79, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Zatrzymanie zakładników żydowskich. Końskie 12 IX 1939 r., ze zbiorów Instytutu Pamięci Narodowej.
Detention of Jewish hostages. Końskie, 12 September 1939, from the collection of the Institute of National Remembrance.

249. Rozporządzenie o zakazie uboju rytualnego.

Z dnia 26 października 1939 r.¹⁾

Na podstawie § 5 ust. 1 Dekretu Führera i Kanceliera Rzeszy Niemieckiej o Administracji okupowanych polskich obszarów z dnia 12 października 1939 r. (Dz. U. Rzeszy Niem. I str. 2077) rozporządza:

§ 1. Na obszarze, będącym pod zwierzchnictwem niemieckim, wszelkiego rodzaju dręczenie zwierząt jest niedopuszczalne. Zabraniam przeto z natychmiastową mocą obowiązującą ubój rytualny, to jest dręczenie, przez stopniowe upuszczanie krwi dokonywanie bicia zwierząt dla celów tak zwanego koszernego spożywania mięsa.

§ 2. (1) Kto się dopuszcza uboju rytualnego, podlega karze cięgłego więzienia powyżej jednego roku²⁾.

(2) Tej samej karze jak sprawca podlega również współsprawca, podżegacz i pomocnik.

(3) Usiłowanie karane będzie jak czyn dokonany.

(4) Wykonanie kary cięgłego więzienia nastąpiło może również w obyczak koncentracyjnych.

Warszawa (Warszawa), dnia 26 października 1939 r.

Generalny Gubernator dla okupowanych polskich obszarów
Frank

Rozporządzenie o zakazie uboju rytualnego z dnia 26 października 1939 r., „Dziennik Rozporządzeń Generalnego Gubernatora dla okupowanych polskich obszarów”, 1939, nr 1, s. 6, ze zbiorów MWK.
Ordinance on the ban on ritual slaughter of 26 October 1939,
Journal of Ordinances of Governor-General for the occupied Polish areas, 1939, no. 1, p. 6, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

250. Rozporządzenie o wprowadzeniu przymusu pracy dla ludności żydowskiej Generalnego Gubernatorstwa.

Z dnia 26 października 1939 r.¹⁾

Na podstawie § 5 ust. 1 Dekretu Führera i Kanceliera Rzeszy Niemieckiej o Administracji okupowanych polskich obszarów z dnia 12 października 1939 r. (Dz. U. Rzeszy Niem. I str. 2077) rozporządza:

§ 1. Dla zamieszkałych²⁾ w Generalnym Gubernatorstwie żydów wprowadza się z natychmiastową mocą przymus pracy³⁾. W tym celu wprowadza się żydów do oddziałów roboczych pracy przymusowej.

§ 2. Przepisy niezgodne dla wykonania niniejszego rozporządzenia wyda Wyższy Dowódca II Policii⁴⁾. Może on wyznaczyć na wschód od Wisły obszary, na których rozporządzenie niniejsze nie zostanie wykonane.

Warszawa (Warszawa), dnia 26 października 1939 r.

Generalny Gubernator dla okupowanych polskich obszarów
Frank

Rozporządzenie o wprowadzeniu przymusu pracy dla ludności żydowskiej Generalnego

Gubernatorstwa z dnia 26 października 1939 r., „Dziennik Rozporządzeń Generalnego Gubernatora dla okupowanych polskich obszarów”, 1939, nr 1, s. 6, ze zbiorów MWK.
Ordinance on the introduction of forced labor for the Jewish population of the General Government of 26 October 1939,
Journal of Ordinances of Governor-General for the occupied Polish areas, 1939, no. 1, p. 6, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Pomoc ludności żydowskiej

Aid to the Jewish people

Już w pierwszych miesiącach swych rządów na okupowanych terenach Niemcy zaczęli wprowadzać antyżydowskie prawa. Nakazano nosić im opaski, skonfiskowano całe mienie, nałożono na nich przymus pracy i zgromadzono w gettach. W 1942 r. Niemcy podjęli decyzję o fizycznym unicestwieniu ludności żydowskiej. Od samego początku realizacji planów wobec ludności żydowskiej Niemcy zabronili jakichkolwiek form pomocy Żydom. Za okazaną pomoc groziły aresztowania, więzienia, wywoźki do obozów koncentracyjnych oraz rozstrzelanie. Kara śmierci w okupowanej Polsce egzekwowała była nie tylko wobec ukrywanego i ukrywającego, ale także wobec członków jego rodziny. Pomimo grożących kar części mieszkańców polskich wsi podjęła się wsparcia ludności żydowskiej. Pomoc przybierała różnorakie formy. Chłopi przekazywali żywność, pozwalali przenocować, czasem decydowali się w wielkiej tajemnicy przechowywać na stałe. Donieść mógł sąsiad, który bał się o bezpieczeństwo swojej rodziny, albo szmalcownik czy konfident przebywający we wsi. Powiadomieni Niemcy przybywający do Polaków podejrzanych o ukrywanie Żydów nie mieli litości. Niszczyli dobytek, podpalali domy, mordowali mieszkańców. Tak stało się m.in. w przypadku rodzin Ulów z Markowej (pow. lańcucki), Baranków z Siedlisk (pow. miechowski) czy Kowalskich z Ciepielowa (pow. lipski). Ustanowiono nazwiska ponad 700 osób, które zostały zamordowane za pomoc Żydom. Natomiast 6 706 Polaków (2017 r.) zostało docenionych za podjęcie inicjatywy pomocowej względem ludności żydowskiej i uhonorowanych przez Instytut Yad Vashem tytułem „Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata”.

In the first months of their rule in the occupied territory, Germans already started to introduce anti-Jewish laws. Jews were ordered to wear armbands, had all their property confiscated, were forced to work, and were gathered in ghettos. In 1942, Germans decided to physically annihilate the Jewish population. From the very beginning of the implementation of the plans for the Jewish people, Germans prohibited any form of aid to Jews. For any help provided, there was a risk of arrest, imprisonment, transportation to concentration camps or shooting. In occupied Poland, the death penalty was applied not only to the hidden and the hiding person, but also to the family of the latter. Despite the punishments, some of the inhabitants of Polish villages decided to support the Jewish population. Aid took various forms. Peasants gave them food, allowed to stay overnight, and sometimes decided to let them stay permanently in great secret. This could be reported by a neighbor, who was afraid for the safety of their own family, a blackmailer or informer, who were staying in the village. Germans who had been notified and came to Poles suspected of hiding Jews had no mercy. They destroyed property, set houses on fire and murdered the inhabitants. This was the case, among others, with the Ulma family from Markowa (Lańcut County), the Baranek family from Siedliska (Miechów County) and the Kowalski family from Ciepielów (Lipsko County). Names of more than 700 people who were murdered for helping Jews have been established. Also, 6,706 Poles (as of 2017) have been recognized for taking the initiative to help the Jewish people and honored by the Yad Vashem Institute with the 'Righteous Among the Nations' title.

DELEGACJA W KIELCACH

www.ipn.gov.pl

Inwestycja Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego

www.sztandarprawiednoscibialek.pl

Pacyfikacja Zamojszczyzny, 1942–1944, ze zbiorów MWK.
Pacification of the Zamość region, 1942–1944, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Straty wojenne na Lubelszczyźnie, 1939–1945, ze zbiorów MWK.
War destruction in the Lublin region, 1939–1945, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Mieszkaniec zamojskiej wsi, 1939–1945,
ze zbiorów MWK.
An inhabitant of a village in the Zamość region,
1939–1945, from the collection of the Museum of Kielce
Countryside.

Pacyfikacja Zamojszczyzny

Wysiedlenie ludności polskiej z Zamojszczyzny było próbą realizacji niemieckiego Generalnego Planu Wschodniego, przewidującego wysiedlenie Słowian z terenów Europy Środkowo-Wschodniej. Ich miejsce mieli zająć osadnicy niemieccy. Pacyfikacja Zamojszczyzny objęła 297 wsi i ok. 110 tys. osób, tym samym była największą zorganizowaną akcją wysiedleńczą Polaków na terenie Generalnego Gubernatorstwa. Znaczna część wysiedleńców została wywieziona na roboty przymusowe lub trafiła do obozów koncentracyjnych (głównie KL Auschwitz-Birkenau i KL Majdanek). Ponadto ok. 5 tys. dzieci poddano germanizacji. Tylko nieznaczny odsetek z nich udało się po wojnie ponownie sprowadzić do kraju. W trakcie akcji pacyfikacyjnej Niemcy dopuszczali się masowych egzekucji np. w powiecie bilgorajskim we wsi Sochy (zamordowano ponad 200 osób) i Szarajówce (spalono żywcem 58 osób).

Pacification of the Zamość region

Displacement of the Polish population from the Zamość region was an attempt to implement the German Master Plan for the East, which provided for the displacement of Slavs from the territory of Central and Eastern Europe. Their place was to be taken by German settlers. Pacification of the Zamość region encompassed 297 villages and about 110 thousand people, therefore, it was the largest organized Poles displacement operation in the General Government. A significant part of the displaced people were transported away for forced labor or sent to concentration camps (mainly KL Auschwitz-Birkenau and the Majdanek concentration camp). In addition, approximately 5,000 children were Germanized. It was possible to bring only a small percentage of them back to Poland after the war. During the pacification operations, Germans carried out mass executions, e.g., in Bilgoraj County in the village of Sochy (over 200 people murdered) and Szarajówka (58 people burned alive).

DELEGACJA W KIELCACH

www.muk.com.pl

Institution of Culture of the Voivodeship
Świętokrzyskiego

www.michalowice.szp.wlk.pw

Widok na wieś Michniów od strony leśniczówki,
1942 r., ze zbiorów MWK.
A view of the Michniów village from the forester's lodge, 1942,
from the collection of the Museum of Kielce Countryside

wszystkich kto jego szpigot i niej mąż
mieszka co daje ramiona jego obie i stojąc
zabierany manę do lekwa i zbiereć
z tegoż żyna który ma złość w pierwoszy
mi smarł w tym czasie myśleć się go
cała wieś menęcy poślubiąc najmniejsze
zabudowania a kiedys roszcza fur mo
nie było, zatrzymać z średzkim na rynku
w tym co był tam i w okolicznych miejscowościach
w tyle. Przygoda nas ciąg rolnika biły
gospodarów kielce dał nam jedno mierzenie
dopiero na sine narządy zyskamy w stodole
po dwóch tygodniach wiele latów cierka.
ale nie mówimy na dla moj nie mi z domu
na zakończa moja brata we wsiach kultura
lasków na podnóżu i na przylądku szałas i
korzuchy na skraju, od tej pory zyskamy w
domu na gotyki stonie na polach nowe i
nie mamy się czemu przebyć dokoła nie
dostajemy od mojej farszowej przybycia

które mi zrobiła na broszach. Choc kroba
gospodarów pomagać sprzątac do tego
on nam jeszcze gospodarów mierzenie na jasne
koni i drewna nie świątej, ale żywą musimy
sę same. Kto mówią obie o koni karczce ziem
który dostalem od swojej manę gospodarów
ponieść mi zakończa de siebie i to ziemianki
zatrzymać by się do najgorzej mierzyć, a to rekiet
nachodząc przed mierzeniem przy głowach szay
jeżt tylko kultura domów i gospodarów kielce
w kulturach i tam zakończa się moja samochodów
kiedyś tyle wiele i boj do tego bój z góry
i gospodarów, moje wiele kultury aby lazar w
nowy i tam zatrzymać z okiem oły skór
jest aby czekać choć bez inicjatywy lecz kultura
ognia nie wolno patrzeć, pod wózów
skoczenie i kielce kultury wiele i jazd wojewódzkie
zgugla pod kielce i karczce, ale za razem
wciadź most ze spalili się charki, i całe

Fragment pamiętnika Emilli Ziomek, ze zbiorów MWK.
An excerpt from Emilia Ziomek's diary, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Michniów przed II wojną światową

Przebieg tragicznych wydarzeń, które miały miejsce w Michniowie oraz historia jego mieszkańców naznaczona cierpieniem stały się symbolem wszystkich represjonowanych wsi w czasie II wojny światowej. W związku z tym we wsi powstało Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich, którego zadaniem jest dokumentowanie i upamiętnianie ofiar brutalnych form represji w społecznościach wiejskich. Dlatego też narracja ekspozycji prowadzi również przez wątek Michniowa.

Przed II wojną światową mieszkańcy Michniowa trudnili się głównie pracą we własnych gospodarstwach rolnych. Część osób zatrudniona była w skarżyskich i suchedniowskich fabrykach oraz sezowno w lesie pracując przy wyróbce drzewa. We wsi powstały organizacje i stowarzyszenia społeczno-gospodarcze oraz religijne: Związek Strzelecki „Strzelec”, Młodzieżowa Akcja Katolicka parafii Wzdół, Kolo Gospodarów Wiejskich, Ochotnicza Straż Pożarna i Żeńska Drużyna Samarytańsko-Pożarnicza.

Emilia Ziomek, jedna z mieszkańców Michniowa, tak wspomina swoją rodzinną wieś: (...) chowaliśmy się wolne jak te ptaki czy motyle pośród pól, łąk i lasów pełnych kwiatów i owoców, których nasze wnuki już nie zauważają, kiedy wyszło się w pole ileż tam było kwiatów po miedzach w zbożu blawatki kąkole maki jak cudnie to wyglądały jak do tego całe opuszary ziemniaków kwitły z daleka wyglądały jak biała piana, a ląki ileż w nich było przerzużnych kwiatów jakie kształty, jakie kolory (...)” [pisownia oryginalna].

Michniów before World War II

The course of the tragic events that took place in Michniów and the story of its inhabitants, marked by suffering, became a symbol of all the villages repressed during World War II. It was for this reason that the Mausoleum of the Martyrdom of Polish Villages was established in this village, to document and commemorate the victims of brutal forms of repression in rural communities. And, this is why the narrative of the exhibition leads also through the theme of Michniów.

Before World War II, the inhabitants of Michniów worked mainly on their own farms. Some people were employed at factories in Skarżysko and Suchedniów. In season, they worked felling trees in the forest. Socio-economic and religious organizations and associations were established in the village: The "Strzelec" Shooting Club, the Catholic Youth Initiative of the Wzdół parish, the Rural Housewives Association, the Voluntary Fire Brigade, and the Women's Charitable/Fire Brigade. Emilia Ziomek, one of Michniów's inhabitants, recalls her home village: “(...) we would hide, free like birds or butterflies, among the fields, meadows and forests full of flowers and fruits, which our grandchildren will not experience anymore. When we went out in the field, how many flowers there were. Between fields and in the cereal crops, the cornflowers, corncockles, poppies, how wonderful they looked. When entire stretches of potatoes were in bloom, from a distance they looked like white foam. And the meadows, how many different flowers they had, what shapes, what colors (...)”.

DELEGATURA W KIELCACH

www.muk.com.pl

Instytucja Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego

www.michniow.szw.kielce.pl

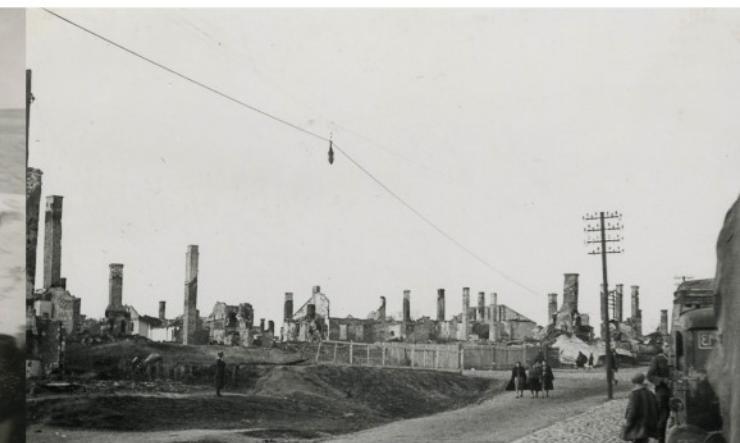
W czasie II wojny światowej Michniów znalazł się w Generalnym Gubernatorstwie, w dystrykcie radomskim, w powiecie kieleckim, ze zbiorów prywatnych.
During World War II, Michniów found itself in the General Government, Radom District, Kielce County, from private collections.

Uchodźcy na terenie Kielecczyzny, 1939 r., ze zbiorów MWK.
Refugees in the Kielce region, 1939, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Uciekinierzy z ziemi wcielonych do III Rzeszy, 1939 r., ze zbiorów MWK.
Escapes from the lands incorporated into the Third Reich, 1939, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Zniszczenia polskich miast i wsi we wrześniu 1939 r., ze zbiorów MWK.
Destruction of Polish cities and villages, September 1939, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Michniów. Wrzesień 1939 r.

Krótko przed rozpoczęciem II wojny światowej kilkunastu michniowian zostało zmobilizowanych do Wojska Polskiego. Kilku z nich zginęło lub odniósło ciężkie rany w walkach na przedpolach Warszawy i w twierdzy Modlin, część z nich dostało się do niewoli niemieckiej i resztę wojny spędzili jako robotnicy przymusowi, jeden z nich bronił Polskiej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte.

Okupacyjna rzeczywistość szybko dotarła do Michniowa. 8 września Niemcy zniszczyli budynek szkoły. Jednocześnie do wsi zaczęli napływać uciekinierzy z ziemi wcielonych do III Rzeszy oraz z większych ośrodków miejskich.

Michniów. September 1939

Shortly before the beginning of World War II, a dozen or so inhabitants of Michniów were drafted to the Polish Army. Several of them died or suffered serious wounds in the battles on the outskirts of Warsaw and at the Modlin fortress. Some of them were taken prisoner by Germans and spent the rest of the war as forced laborers. One of them defended the Polish Military Transit Depot at Westerplatte.

The occupational reality quickly reached Michniów. On 8 September, Germans destroyed the school building. At the same time, escapees from the lands incorporated into the Third Reich and from larger urban centers started to flock to the village.

DELEGACJA W KIELCACH

www.muk.com.pl

Inicjatywa Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego
www.inicjatywakultury.szw.kielce.pl

www.muksw.kielce.pl

Jednym z twórców „Kuźni” był michniowianin ppor. Hipolit Krogulec „Poldek” i „Albiński”, ze zbiorów prywatnych.
One of the creators of the ‘Kuźnia’ post was the native of Michniów, 2nd Lt. Hipolit Krogulec aka ‘Poldek’ and ‘Albiński’, from private collections

Teofil Obara, michniowianin i kronikarz oddziału por. cc. Jana Piwnika „Ponurego”, autor „Dziennika z Wykusu”, ze zbiorów MWK.
Teofil Obara, a native of Michniów and chronicler of the unit of the ‘Cichociemni’ paratroops Lieutenant Jan Piwnik aka ‘Ponury’, author of ‘Dziennik z Wykusu’ [The Journal from Wykus], from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Zgrupowania Partyzanckie AK „Ponury” w 1943 r., ze zbiorów prywatnych.
The ‘Ponury’ Home Army Partisan Groups in 1943, from private collections.

Michniów. Współpraca z Polskim Państwem Podziemnym

Pomimo niemieckich represji, które groziły członkom konspiracji, mieszkańcy Michniowa zaangażowali się w działalność niepodległościową. We wsi utworzono placówkę łącznikową i kwatermistrzowską Armii Krajowej, noszącą kryptonim „Kuźnia”. W 1942 r. do Michniowa zostali skierowani przez Komendę Główną AK ppor. cc. Waldemar Szwiec „Robot” oraz por. cc. Eugeniusz Kaszyński „Nurt”. Utworzyli oni oddział dywersyjny złożony z michniowan. W czerwcu 1943 r. na Kielecczyznę przybył por. cc. Jan Piwnik „Ponury”, „Donat”. Dokonał on reorganizacji i scalenia lokalnych oddziałów tworzących Zgrupowania Partyzanckie AK „Ponury”. Miejscem stacjonowania Zgrupowań stał się Wykus. W dalszym ciągu Michniów stanowił podstawę egzystencji oddziału, a m.in. miejscowa placówka AK dostarczała informacje i broń.

Michniów. Cooperation with the Polish Underground State

Despite the German repression, which threatened members of the underground, inhabitants of Michniów got involved in pro-independence activities. In the village, a liaison post / quartermaster's post of the Home Army was established, code-named ‘Kuźnia’. In 1942, the Home Army Headquarters sent the ‘Cichociemni’ paratroopers Second Lieutenant Waldemar Szwiec aka ‘Robot’ and the ‘Cichociemni’ paratroopers Lieutenant Eugeniusz Kaszyński aka ‘Nurt’ to Michniów. They created a sabotage unit composed of the natives of Michniów. In June 1943, the ‘Cichociemni’ paratroopers Lieutenant Jan Piwnik aka ‘Ponury’ and ‘Donat’ came to the Kielce region. He reorganized and merged the local units to form the ‘Ponury’ Home Army Partisan Groups. The Groups were stationed in Wykus. Michniów continued to be the basis for the existence of the unit, and, among others, the local Home Army post provided information and weapons.

DELEGACJA W KIELCACH

www.mok.umiepliwicki.pl

Inicjatywa Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego
www.swojewodztwo.seniorowebki.pl

www.swojewodztwo.seniorowebki.pl

Zyciorys.

Uwieralam się 25-VI-1915 r. w wsi Michniów, gmina Świdnik, powiat Kielce, modrza Jan i Florentyna z Kiełkow. W 7-ym roku zostałem zaprzysiężony do Szkoły Kawalerii w Krakowie, gdzie ukończyłem 4-ry klasę. 17-VI-1934 r. wyszłam z żoną za Stanisława Materek, przy czym mieliśmy dwie, które żyły do 1943 r. 12-VII-1943 r. zostałam aresztowana wraz z mężem i wywieziona do obozu w Lisińcicach. Skłoniast dwie zostały spalone 13-VII-1943 r. w czasie pacyfikacji wsi Michniów. W dniu tym przebywaliśmy wokół osady i zostaliśmy ewakuowani do Rawaszych, następnie do Lipska, gdzie przebywaliśmy w fabryce do kwietnia 1945 r. Podczas zblżenia się frontu zostałam ewakuowana z Lipska do Saksonii, gdzie skierowano kierowany zostałam ewakuowana 4-VI-1945 r. Po powrocie do Kroczy 14-VI-1945 r. zostałam zgłoszona z mojego domu, mieliśmy wyjść do cieśnicy, gdzie mąż z żoną mi powiedział i żadnych wiadomości nie ma mino wszelkich poznawisk. Ta decyzja została brana dwie dni później, i nadal, mimo że żadny z naszych znajomych się w różnych warunkach nie natrafiał.

Natasza Łopat.

Michniów dn. 12-VII-1943.

Niemcy przed akcją w Michniowie,
12 VII 1943 r., ze zbiorów IPN.
Germans before the operation in
Michniów, 12 July 1943, from the
collection of the Institute
of National Remembrance.

Zyciorys oraz fotografia Zofii Materek, aresztowanej w czasie pacyfikacji Michniowa 12 VII 1943 r. i wysłanej do KL Auschwitz, 1949 r., ze zbiorów MWK. The life history and photograph of Zofia Materek, arrested during the pacification of Michniów, on 12 July 1943 and sent to KL Auschwitz, 1949, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Po pacyfikacji Michniowa, ze zbiorów MWK.
After the pacification of Michniów,
from the collection of the Museum
of Kielce Countryside.

Plonująca wieś, Michniów, 12 VII 1943 r., ze zbiorów IPN.
The burning village, Michniów, 12 July 1943,
from the collection of the Institute
of National Remembrance.

Michniów. Pacyfikacja 12-13 lipca 1943 r.

Konfident przebywający w Michniowie informował Niemców o skali zaangażowania michniowian w konspirację. Dla władz okupacyjnych sporządził bardzo dokładne tzw. listy proskrypcyjne. Zawierały one dane osobowe osób wspomagających Armię Krajową. Plan pacyfikacji Michniowa został opracowany w Radomiu kilka dni przed akcją represyjną. 12 lipca Niemcy otoczyli wieś podwójnym kordonem. Wszystkich mężczyzn podejrzanych o konspirację zgromadzono w czterech stodolach na terenie Michniowa i spalono żywcom. Aresztowano 12 osób, które zostały wysłane do obozów koncentracyjnych, a także 18 kobiet, które wywieziono na roboty przymusowe. Następnego dnia 13 lipca po nocnym ataku odwetowym partyzantów por. cc. Jana Piwnika „Ponurego” na niemiecki pociąg, Niemcy dokonali ponownej rzezi we wsi. Zabito wówczas wszystkie osoby, które napotkano. Łączny bilans niemieckiej zbrodni w Michniowie to 204 osoby (102 mężczyzn, 54 kobiety oraz 48 dzieci, w wieku od 9 dni do 15 lat).

Michniów. Pacification of 12–13 July 1943

A confident informant staying in Michniów notified Germans about the scale of Michniów inhabitants' involvement in the underground movement. The informant prepared the so-called proscription letters for the occupation authorities, in great detail. They contained personal information of people assisting the Home Army. The plan of Michniów's pacification was developed in Radom a few days before the repressive operation. On 12 July, Germans surrounded the village in a double cordon. All the men suspected of conspiring were gathered in four barns in Michniów and burned alive. Those arrested included 12 people who were sent to concentration camps and 18 women who were taken away for forced labor. The next day, on 13 July, after the retaliative nocturnal attack of the partisans of the 'Ciuchociem' paratroopers Lieutenant Jan Piwnik 'Ponury' on a German train, Germans carried out another massacre in the village. This time, all the encountered people were killed. 204 is the total number of casualties of the German crimes in Michniów (102 men, 54 women and 48 children, from 9 days to 15 years old).

DELEGACJA W KIELCACH

www.muk.com.pl

Inwestycja Kultury Samorządu Województwa
Świętokrzyskiego

www.swo.wlk.polska.pl

Artykuł dotyczący zbrodni katyńskiej w gazecie „Nowiny dla polskiej wsi”, 1943, nr 60, ze zbiorów APK.

An article about the Katyń massacre in the ‘Nowiny dla polskiej wsi’ newspaper [News for the Polish Countryside], 1943, no. 60, from the collection of the State Archive in Kielce.

Polskie osiedla wiejskie były również niszczone w czasie wojny niemiecko-sowieckiej, np. Niemirów został niszczony pod koniec sierpnia 1941 r., ze zbiorów MWK.
Polish rural settlements were also destroyed during the German-Soviet war, e.g. Nienirów was destroyed in late August 1941, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Deportowani na Wschodzie, 1939–1945, ze zbiorów MWK.
Deported people in the East, 1939–1945,
from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Zniszczona wieś Złoczów na Wołyniu, ze zbiorów MWK.
The destroyed village of Złoczów in Volhynia, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Stup graniczny pomiędzy Generalnym Gubernatorstwem a ZSRS, 1939–1941, ze zbiorów MWK.
A border post between the General Government and the USSR, 1939–1941, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Kresy Wschodnie. Administracja niemiecka i sowiecka

Tragiczne zdarzenia nie ominęły również polskich wsi na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej. W czasie II wojny światowej ludność polska zamieszkująca ten obszar została poddana brutalnej polityce wynarodowania prowadzonej przez dwóch okupantów, sowieckiego i niemieckiego oraz ludobójstwu ze strony ukraińskich sił nacjonalistycznych. Tragicznym odpowiednikiem niemieckiej eliminacji polskich warstw kierowniczych była zbrodnia katyńska przeprowadzona wiosną 1940 r. przez okupanta sowieckiego. Ponadto władze sowieckie zorganizowały cztery wielkie deportacje ludności polskiej w głąb ZSRR.

Eastern Borderlands. Soviet and German administration

Polish villages in the Eastern Borderlands of the Second Polish Republic were not spared tragic events either. During World War II, Polish people living in this area were subjected to the brutal policy of deprivation of national identity, carried out by two occupying forces, Soviet and German, as well as the genocide by Ukrainian nationalist forces. The Katyń massacre, committed in the spring of 1940 by the Soviet occupying forces, was a tragic equivalent of the German elimination of the Polish intelligentsia. In addition, the Soviet authorities organized four major deportations of the Polish population deep into the USSR.

DELEGATURA W KIELCACH

www.muk.wlk.pl

Institucja Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego

www.michalik.org.pl

Ludność wiejska Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej, 1939–1945, ze zbiorów MWK.
Rural population of the Eastern Borderlands of the Second Polish Republic, 1939–1945, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Armia niemiecka na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej, 1941–1944, ze zbiorów MWK.
The German army in the Eastern Borderlands of the Second Polish Republic, 1941–1944, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Wieś na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej

Kresy Wschodnie II Rzeczypospolitej stanowiły swoisty tygiel narodowościowy, językowy i kulturowy. Były one obszarem wzajemnego przenikania się Polaków, Ukraińców, Białorusinów, Litwinów, Żydów, a także w mniejszym stopniu Niemców i Czechów. Krzyżowały się tam, a nierzadko ulegały konfrontacji idee polityczne, kulturalne i gospodarcze poszczególnych nacji, w zależności od stopnia ich samoidentyfikacji. Procesy te uwypukliły się szczególnie w okresie II wojny światowej, gdy Kresy stały się areną silnych tendencji nacjonalistycznych, na które nałożyły się uprzedzenia, stereotypy, brak wzajemnej wiedzy i wartościowanie się nawzajem przez poszczególne grupy. Dodatkowo zarówno okupacyjne władze niemieckie i sowieckie realizowały politykę wzajemnego antagonizowania narodów, które do tej pory żyły w koegzystencji. Nasilenie konfliktów narodowościowych szczególnie na Wołyniu i we Wschodniej Małopolsce przybrało charakter czystek etnicznych, które miały tragiczne konsekwencje dla polskich mieszkańców kresowych wsi.

Countryside in the Eastern Borderlands of the Second Polish Republic

The Eastern Borderlands of the Second Polish Republic were a kind of melting pot for nationalities, languages and cultures. They were an area that brought together Poles, Ukrainians, Belarusians, Lithuanians, Jews and, to a lesser extent, also Germans and Czechs. Political, cultural and economic ideas of individual nations were intersected and often confronted there, depending on the degree of their self-identification. These processes were particularly apparent during World War II, when the Borderlands became an arena for strong nationalistic tendencies that coincided with prejudices, stereotypes, mutual ignorance, and the grading of each other by individual groups. In addition, both the German and Soviet occupying authorities carried out policies of mutual antagonization of the nations that had coexisted before. The intensification of national conflicts, especially in Volhynia and Eastern Lesser Poland, took the form of ethnic cleansings, which had tragic consequences for the Polish inhabitants of borderland villages.

DELEGACJA W KIELCACH

www.mwk.um.kielce.pl

Institution of Culture of the Silesian Voivodeship
Świętokrzyskiego

www.muzeumwioskiwilejskiej.pl

Kolonia Zagaje, pow. horochowski na Wołyniu. Uczniowie z kierownikiem szkoły i nauczycielką – wszyscy zamordowani podczas napadu UPA 12 VII 1943 r. wraz z ok. 260 Polakami, ze zbiorów prywatnych.

Kolonia Zagaje, Horochów County in Volhynia. Students with the school's director and teacher – all murdered during the Ukrainian Insurgent Army's attack of 12 July 1943, together with about 260 Poles, from private collections.

Kolonia Przebraże, pow. lucky – najmocniejsza samoobrona organizowana przez Polaków na terenie Wołynia. W szalasach i ziemiankach chronili się uchodźcy przed atakami UPA, 1943 r., ze zbiorów MWK.

Kolonia Przebraże, Luck County – the strongest self-defense organized by Poles in Volhynia. Refugees would hide in shacks and dugouts from the Ukrainian Insurgent Army's attacks, 1943, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Jan i Ludwika Osuchowie przed szkołą w Kamiennem, w której uczyli. W 1943 r. wraz z dwoma synami (7 i 5 lat) zamordowani przez UPA. Zdolała przeżyć jedynie dwuletnia córka, nieodnaleziona przez morderców, ze zbiorów MWK.

Jan and Ludwika Osuch in front of the school in Kamiennem where they taught. Murdered by the Ukrainian Insurgent Army in 1943 together with their two sons (7 and 5 years old). Only their two-year-old daughter survived, undiscovered by the murderers, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Rok 1943 - (Kleszcz pow.) KAMIENNE

Trafigurzą zinwożdżoś kłosy
winożysta myż do gębi. To otrzymanie wiadomości z powodu mordu 1943 rok w wieku
z trzeciego do osiemnastego dnia 1943 zostało
zamordowaniem przez partyzanów ukraińskich
siostra moja - siostra i dwie dziewczęta chłopcy
Osuchowie bo tątę ich mordowali -
mordowali we Kleszczu we wsi Kamiennem
pow. Kleszcz pow. Tarnów. Szwagier był ście-
żonkiem mojego brata i siostry - siostra moja nadziewała
chłopcy: Miroslaw i Kajetan w wieku 4-5 lat
Po otrzymaniu tej strasznej wiadomości, obiegły
mnie kryzys - coś się stało z moim odnowionym
dziecięciem po Osuchach - 3 siostry i chłopcy ich
umarły w 1941 r. Młodszą am. sprawiła
życzenia. Od tego chwilnego momentu
Miroslaw /bo tątę była jej imię/ -
zostałom zrozumiałym że „chłopcy żyją”
zapisał jemu ocalone mużecie i siostrze
tego ziemianki. W korespondencji

będą prowadzić o czasie obyczajnych
Mirosław pański Dwo - Przychodzącym do
bliskich szczegółów tragicznej historii
o Osuchach. Zostali towarzyszom
w wieku ich rosnącym sięgając z Czterdziestu
latosob. Po co nastąpiło to? Dwie po-
zywadły goty skrócone jak zapalały projekt
polityki w szkole w piaskach - zakończyły
tytułu zbrodni polowodzistów. Na pogran-
czeniu leżały szpargi - głowa Miroslaw - Tym
może to zemsta Kamiennem - z gospodarzem
na podziemiach leżały zmarłymi żonami
o. Osuchowej - Miotki Miroslaw - i Tarczyn
przebito nożem zwłoki Kajetana i Klemensa
Całe ujawnienie jest zmarły siostrze -
tytuły ogrodów - po to trudno się jas-
ze ujawniać nim było. Po tym uderzeniu
i do tych trupówbielej biegato chłopiec Miroslaw
z głowią i zatknął głowę - Miroslaw -
tań głoszono latem z gospodarzem.

Fragment pamiętnika Czesławy Szyperskiej, siostry Ludwika Osuch, w którym opowiadana jest tragedia rodzinny Osuchów oraz walka o odzyskanie ocalonej córki Ludwika Miroslawy, ze zbiorów MWK.

An excerpt from Czesława Szyperska's diary, the sister of Ludwika Osuch, which tells the tragic story of the Osuch family and the struggle for getting Ludwika's saved daughter Miroslawa back, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Ukraińskie ludobójstwo polskiej ludności wsi kresowych

Ludobójstwo na mieszkańców kresowych terenów wiejskich dokonane m.in. przez Ukraińską Powstańczą Armię spowodowane było zamiarem oczyszczenia terenów Wołynia i Wschodniej Małopolski z żywiołu polskiego. W konsekwencji doszło do biologicznej eksterminacji ludności polskiej kresowych wsi i zniszczenia wszystkiego co z Polską kojarzono (architekturę, kulturę, język, religię – głównie katolicką, ale także unicką). Łącznie na terenach Małopolski Wschodniej i Wołynia zginęło ok. 100 tys. obywateli polskich, a kolejnych 400–500 tys. uciekło z tych terenów w obawie o własne życie.

Ukrainian genocide against the Polish population of borderland villages

The genocide against the inhabitants of borderland rural areas committed, among others, by the Ukrainian Insurgent Army, resulted from the intention to cleanse the areas of Volhynia and Eastern Lesser Poland of the Polish element. This brought the biological extermination of the Polish population of borderland villages and destruction of everything that had been associated with Poland (architecture, culture, language, religion – mainly Catholic, but also Uniate). In total, about 100 thousand Polish citizens died in the areas of Eastern Lesser Poland and Volhynia, and another 400–500 thousand escaped from those areas in fear of their lives.

DELEGATURA W KIELCACH

www.muk.kielce.pl

Inicjatywa Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego
www.sensywroclawie.com.pl

www.edu.gov.pl

II wojna światowa na polskiej wsi, 1939–1945, ze zbiorów MWK.
World War II in the Polish countryside, 1939–1945, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Zbrodnie bez przedawnienia. Sprawcy zbrodni

Po zakończeniu działań wojennych zostały podjęte działania zmierzające do ujęcia sprawców tragicznych wydarzeń na polskiej wsi. Procesy najwyższych funkcjonariuszy III Rzeszy zostały przeprowadzone przed Międzynarodowym Trybunałem Wojskowym w Norymberdze. Skazał on na karę śmierci m.in. Hermanna Göringa, Joachima von Ribbentropa, Martina Bormanna oraz Hansa Franka (m.in. gubernatora Generalnego Gubernatorstwa). W tym samym okresie organa ścigania były Niemieckiej Republiki Demokratycznej oskarżyły 16 578 osób o popełnienie zbrodni przeciwko ludzkości i pokojowi, spośród których skazano 12 812 (w tym 118 osób na karę śmierci, a 232 na karę dożywotniego więzienia). Procesy prowadzone były także przez sądownictwo zachodnioniemieckie. Ogółem w latach 1949–1986 przeprowadziło łącznie 140 procesów o zbrodnie hitlerowskie zakończonych prawnomocnymi wyrokiem. W sprawach tych oskarżono łącznie 355 osób, spośród których 313 skazano, a 42 uniewinniono. Na terenie kraju osądzeni zostali głównie najwyżsi urzędnicy niemieckiej administracji na polskich ziemiach okupowanych przez III Rzeszę oraz komendantur obozów koncentracyjnych, m.in. Arthur Greiser (Namiestnik Rzeszy w Kraju Warty), Amon Göth (komendant obozu w Płaszowie oraz likwidator gett żydowskich w Krakowie i Tarnowie), Ludwik Fischer (gubernator dystryktu warszawskiego Generalnego Gubernatorstwa), Rudolf Höss (m.in. komendant obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau). Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce zgromadziła dokumentację do kilkunastu tysięcy kolejnych spraw. Nie stały się one podstawą skazania kolejnych sprawców, gdyż niemieckie sądy nie wszczęły postępowania lub uniewinniły oskarżonych. W całociwym rozrachunku zatem niska liczba spraw, niewielka ogólna liczba skazanych absolutnie nie oddaje ogromu zniszczeń i ludobójstwa jakiego dopuścili się Niemcy. Sprawcy zbrodni na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej nie zostali osądzeni do dnia dzisiejszego.

Crimes with no statute of limitations. Perpetrators

After the war, actions were taken to apprehend the perpetrators of the tragic events in the Polish countryside. The trials of the highest officials of the Third Reich were conducted before the International Military Tribunal in Nuremberg. It sentenced to death, among others, Hermann Göring, Joachim von Ribbentrop, Martin Bormann and Hans Frank (who, among other functions, was the Governor-General of the General Government). In the same period, the law enforcement bodies of the former German Democratic Republic charged 16,578 people with crimes against humanity and peace, out of which 12,812 were sentenced (including 118 to death and 232 to life imprisonment). Trials were also conducted by the West German judiciary. In total, in the years 1949–1986, it conducted 140 trials for Nazi crimes which ended in legally valid sentences. In these cases, a total of 355 people were prosecuted, of whom 313 were convicted and 42 acquitted. Those tried in Poland included mainly the highest officials of the German administration on Polish lands occupied by the Third Reich and of the commanding offices for concentration camps, among others, Arthur Greiser (Reichsstatthalter of Wartheland), Amon Göth (commander of the Płaszów camp and liquidator of the Jewish ghettos in Kraków and Tarnów), Ludwig Fischer (Governor of the Warsaw District within the General Government), Rudolf Höss (among others, Commandant of the Auschwitz-Birkenau concentration camp). The Main Commission for the Investigation of Nazi War Crimes in Poland gathered documentation for a dozen or so thousand other cases. These did not become the basis for convicting further perpetrators because German courts did not initiate proceedings, or acquitted the accused. Therefore, overall, the low number of cases and the small total number of convicted people do not reflect, at all, the enormity of destruction and genocide committed by Germans. The perpetrators of the crimes in the Eastern Borderlands of the Second Polish Republic have not been tried to this day.

DELEGACJA W KIELCACH

www.mwk.com.pl

Inicjatywa Kultury Samorządu Województwa Świętokrzyskiego
www.kultura.szwiecko.pl

www.michalowice-muzeum.pl

Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie, ze zbiorów MWK.
Mausoleum of the Martyrdom of Polish Villages in Michniów, from the collection of the Museum of Kielce Countryside.

Dzień Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej

Wszystkie materialne ślady po mieszkańcach polskich wsi, którzy stali się ofarami II wojny światowej są katalogowane i gromadzone w Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie, będącym oddziałem Muzeum Wsi Kieleckiej. Celem Mauzoleum jest dokumentowanie i upamiętnianie tragicznych zdarzeń, które miały miejsce na polskiej wsi. Ekspozycja w budowanym Mauzoleum dotyczyć będzie historii i martyrologii mieszkańców wszystkich spacyfikowanych wsi na terenie całej Polski. Dzień Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej, obchodzony 12 lipca, jest świętem narodowym, które ma przypominać historię naznaczoną cierpieniem ofiar i tragiczne zniwo jakie zebrała II wojna światowa na niemal każdej polskiej wsi.

Day of the Struggle and Martyrdom of the Polish Countryside

All material traces of the inhabitants of Polish villages who became victims of World War II are catalogued and collected at the Mauzoleum of the Martyrdom of Polish Villages in Michniów, which is a branch of the Museum of Kielce Countryside. The aim of the Mauzoleum is to document and commemorate the tragic events that took place in the Polish countryside. The exhibition at the Mauzoleum, under construction, will concern the history and martyrdom of the inhabitants of all the pacified villages throughout Poland. The Day of the Struggle and Martyrdom of the Polish Countryside, celebrated on 12 July, is a national holiday intended to commemorate the history marked by the suffering of the victims, and the tragic toll that World War II took on almost every Polish village.

817 polskich wsi represjonowanych w czasie II wojny światowej

817 Polish Villages repressed during World War II

Institut Pamięci Narodowej
Delegatura w Kielcach
al. Na Stadion 1, 25-127 Kielce
tel. 41 340 50 50, fax 41 340 50 96
e-mail sekretariat.kielce@ipn.gov.pl
www.ipn.gov.pl
www.facebook.com/ipn.kielce

Institute of National Remembrance
Delegation in Kielce (Instytut Pamięci
Narodowej, Delegatura w Kielcach)
Al. Na Stadion 1, 25-127 Kielce
tel. 41-340-50-50, fax 41-340-50-96
e-mail sekretariat.kielce@ipn.gov.pl
www.facebook.com/kipn.kielce
www.ipn.gov.pl

Centrum Edukacyjne IPN
„Przystanek Historia”
ul. Warszawska 5, 25-512 Kielce
tel. 696 826 381
e-mail przystanek.kielce@ipn.gov.pl
www.facebook.com/kipn.kielce

The ‘Przystanek Historia’ Education
Center of the Institute of National
Remembrance (Centrum Edukacyjne
IPN „Przystanek Historia”)
Ulica Warszawska 5, 25-512 Kielce
tel. 696-826-381
e-mail przystanek.kielce@ipn.gov.pl

Autor wystawy: dr Katarzyna Jedynak
Projekt graficzny: Grzegorz Chorążek
Konsultacja naukowa:
dr hab. prof. UJK Jerzy Gapys
dr Tomasz Domatiski

Muzeum Wsi Kieleckiej
ul. Jana Pawła II 6
25-025 Kielce
tel.: 41 34 492 97 wew. 110
fax: 41 34 450 08
e-mail: poczta@mwk.com.pl

Museum of Kieleckie
Countryside (Muzeum Wsi Kieleckiej)
Ulica Jana Pawła II,
25-025 Kielce
Tel. 41 34 492 97 extension 110
Fax. 41 34 450 08
e-mail: poczta@mwk.com.pl

Oddział Muzeum
Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie
Michniów 38
26-130 Suchedniów
tel. 41 254 51 62
tel. kom: 664 517 718
e-mail: manzoleum@mwk.com.pl

The Mausoleum of the Martyrdom of
Polish Villages Branch in Michniów
Oddział Muzeum Martyrologii
Wsi Polskich w Michniowie
Michniów 38
26-130 Suchedniów
Tel. 41 254 51 62
Tel. Mobile 664 517 718
e-mail: mauzoleum@mwk.com.pl

Author of the exhibition: Dr Katarzyna Jedynak
Graphic design: Grzegorz Chorążek
Scientific consultation:
Dr hab. prof. UJK Jerzy Gapys
Dr Tomasz Domatiski

DELEGATURA W KIELCACH

www.mwk.com.pl

Instytucja Kultury
Samorządu Województwa
Świętokrzyskiego

www.martyrologiawspolakow.pl